

## ABSTRAKT

Strnad zahradní (*Emberiza hortulana*) je ptákem otevřené zemědělské krajiny, jehož počty v posledních desetiletích výrazně poklesly, a to především v zemích západní a střední Evropy. Cílem našeho výzkumu v roce 2015 bylo zjistit, kde se v České republice nacházejí poslední populace tohoto kriticky ohroženého druhu a také k jakému biotopu se tento pták u nás váže. Celkově bylo zkontrolováno devět oblastí o rozloze 925 km<sup>2</sup>. Zaznamenány přitom byly dvě hlavní oblasti výskytu tohoto druhu (povrchové doly v severních Čechách a zemědělská krajina Slezska) a dvě malé izolované populace ve středních Čechách. Naopak kontroly v některých tradičních oblastech jeho výskytu (České středohoří, Hovoransko-Čejkoviccko a Javornicko) byly negativní. Dohromady bylo napočítáno 75–79 zpívajících samců. Náš odhad velikosti české populace za rok 2015 činí 75–100 zpívajících samců, což značí oproti poslednímu mapování v letech 2001–2003 další populační pokles. Biotopové preference strnadů zahradních byly zkoumány ve dvou prostorových škálách a došlo k porovnání biotopů mezi zemědělskou krajinou a krajinou povrchových dolů. Náš výzkum poukazuje na výraznou biotopovou flexibilitu druhu a vazbu k vysoké heterogenitě území, pokryvnosti holou půdou a nízké pokryvnosti urbánními plochami. V zemědělské krajině druh dále osidloval například lokality s vyšším podílem keřové a lesní vegetace, makových polí a úhorů. V krajině povrchových dolů se přitom keřové a lesní vegetaci vyhýbal a naopak vyhledával území s vyšším pokrytím bylinnou vegetací a vyšší sklonitostí a vrásčitostí terénu.

Unikátní poznatky zjištěné díky našemu výzkumu mohou posloužit pro aplikovanou ochranu tohoto druhu v České republice. Ta by měla být směřována do jádrových oblastí jeho současného výskytu a měla by se zaměřit na podporu heterogenity biotopů zemědělské krajiny a především v povrchových dolech na údržbu ploch ve fázi rané sukcese.